

Vergaderjaar 2021–2022

22 660

Conferentie van commissies voor Europese aangelegenheden uit de parlementen van de lidstaten van de EU en van een delegatie uit het Europees Parlement

BG

VERSLAG

Vastgesteld 21 december 2021

Op maandag 30 november en dinsdag 1 december 2020 vond onder Duits Voorzitterschap de plenaire conferentie van commissies voor Europese aangelegenheden uit de nationale parlementen van de lidstaten van de Europese Unie en van een delegatie uit het Europees Parlement, hierna aangeduid als plenaire COSAC, virtueel plaats. De plenaire COSAC vond plaats in de vorm van een videoconferentie, omwille van de coronamaatregelen die op dat moment in Europa waren getroffen. Het Duitse Voorzitterschap heeft ervoor gekozen deze bijeenkomst niet te benoemen als een reguliere plenaire vergadering, omdat het reglement van orde niet voorziet in een virtuele bijeenkomst. Naast de genoemde delegaties namen ook delegaties van de nationale parlementen van de kandidaat-lidstaten van de Europese Unie deel als waarnemer, evenals delegaties van de Raad van de Europese Unie en van de Europese Commissie.

De Nederlandse delegatie naar deze conferentie bestond uit de voorzitter van de commissie voor Europese Zaken in de Eerste Kamer, **Ria Oomen-Ruijten** (CDA), en het commissielid **Joris Backer** (D66). De delegatie is ambtelijk begeleid door Van den Driessche (Eerste Kamer). De delegatie brengt als volgt verslag uit¹:

Welkomstwoorden en procedurele zaken

De delegaties werden op maandagochtend welkom geheten door Wolfgang Schäuble, Voorzitter van de Duitse Bundestag. Zijn inleiding stond in het teken van de COVID-19-crisis en de noodzaak voor meer onderlinge solidariteit in Europa.

Gunther Krichbaum, voorzitter van de commissie voor Europese Zaken van de Bundestag, en Guido Wolf, voorzitter van de commissie voor Europese Zaken van de Bundesrat, vervolgden met de vaststelling van de agenda en enkele procedurele zaken.

¹ De notulen van de conferentie zijn raadpleegbaar op de COSAC-pagina van de website van IPEX: <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/conferences/cosac/home>.

Onder andere werd verwezen naar de sessie «Aktuelle Stunde», waarmee het Duitse Voorzitterschap een onderwerp wenste aan te kaarten dat op dat moment de actualiteit beheerste. De delegaties van Zwitserland, Noorwegen en IJsland werden toegelaten tot de vergadering wegens hun nauwe betrokkenheid bij en samenwerking met het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding, dat centraal zal stond in de tweede sessie.

In reactie op klachten over het niet naleven van het taalregime, lichtte het Duitse voorzitterschap toe dat door de technische beperkingen van videoconferenties slechts vertalingen in drie talen aanbieden, namelijk Duits, Engels en Frans, konden worden aangeboden.

In tegenstelling tot de fysieke vergaderingen, was het bovendien niet mogelijk om aan het eind van de virtuele vergadering conclusies of contributies goed te keuren. In plaats daarvan is een brief opgemaakt door het Duitse voorzitterschap over de Conferentie over de toekomst van Europa die ter ondertekening is voorgelegd aan de voorzitters van de COSAC.

Tot slot is het 34e halfjaarlijks COSAC-verslag voorgesteld.

Sessie I «Aktuelle Stunde» – «Restart for the transatlantic relations?»

Een actualiteitsdebat is georganiseerd zodat kon worden ingegaan op recente politieke ontwikkelingen in de EU. Gunther Krichbaum leidde het onderwerp kort in door erop te wijzen dat de trans-Atlantische betrekkingen nooit gemakkelijk zijn geweest, maar altijd onmisbaar waren voor de stabiliteit in de wereld. Een groot deel van de EU was dan ook opgelucht over het resultaat van de Amerikaanse verkiezingen, aldus de inleider.

In het daaropvolgende debat namen 17 sprekers het woord. Verschillende sprekers verwezen naar de hernieuwde mogelijkheden die voortvloeiden uit de verkiezing van Joe Biden als nieuwe president van de Verenigde Staten. Ook werd benadrukt dat de EU de eigen autonomie op het wereldtoneel moest blijven versterken.

Voorts werd voorgesteld om regelmatig virtuele vergaderingen van de COSAC-voorzitters te organiseren om specifieke onderwerpen te bespreken, waaronder bijvoorbeeld een bijeenkomst met leden van het Amerikaans Congres. Dit voorstel wordt enthousiast onthaald bij verschillende delegaties en zou worden voorgelegd aan de eerstvolgende Troika.

Sessie II Lessen uit de coronaviruscrisis – De samenwerking in de EU tijdens een pandemie en inzake gezondheidspreventie

Andrea Ammon, directeur van het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (European Center for Disease Prevention and Control – ECDC), leidde de sessie in met een overzicht van de epidemiologische toestand van COVID-19 in de EU. Zij vervolgde met een toelichting op de instrumenten van het ECDC en de samenwerking met de drie Europese instellingen, de contactpunten in de lidstaten en de internationale samenwerking met de WHO en andere nationale gezondheidsinstellingen in derde landen. Ammon benadrukte dat de huidige situatie aanzet tot het verder onderzoeken hoe de internationale organisaties en de staten zich beter op nieuwe pandemieën kunnen voorbereiden. Toch kan men nu al enkele uitdagingen voor de toekomst benoemen: betere voorbereiding op pandemieën, waaronder meer investeringen in onder andere ziekenhuizen, het ontwikkelen van instrumenten die betrouwbare en verge-

lijkbare data verstrekken en een verbeterde communicatie naar de bevolking.

Thomas Gebhart, parlementair Staatssecretaris toegevoegd aan de Duitse federale Minister van Gezondheid, lichtte de aanpak van het Duits voorzitterschap van de Raad van de EU toe. Een gemeenschappelijke aanpak van de lidstaten ter bestrijding van de pandemie was daarbij het doel.

Er was inmiddels ook veel vooruitgang geboekt in de ontwikkeling van de vaccins. Maar aangezien dit niet de laatste pandemie van deze omvang zou zijn, is het van primordiaal belang de EU beter op dat soort situaties voor te bereiden. Tot besluit onderstreepte Gebhart dat de EU zich ook op wereldschaal moet engageren, met name door de steun van de Unie voor de hervorming van de WGO en door deel te nemen aan de COVAX-faciliteit die moet garanderen dat noodlijdende landen toegang krijgen tot vaccins.

In het debat dat volgde onderstreepte **Oomen-Ruijten** dat de EU tot nu toe weinig zichtbaar was in de crisis. Tevens keurde zij het gebrek aan coördinatie af tussen de lidstaten van de EU, waardoor elke lidstaat momenteel eigen maatregelen nam om het persoonsverkeer over de grenzen te beperken. Oomen-Ruijten erkende dat de EU beperkt is in de eigen bevoegdheden op gebied van zorg en vroeg de sprekers welke maatregelen de EU kan nemen, zonder verdragswijziging, om de huidige situatie beter te coördineren.

Verskillende delegaties steunden de oproep om de maatregelen tussen de lidstaten beter te coördineren. Ammon reageerde tot slot nog met de boodschap dat in een dergelijke pandemie het niet de oplossing is om meer bevoegdheden aan de EU toe te kennen. Lokale kennis en coördinatie is minstens zo belangrijk.

Verder werd in het debat ook de rol van parlementen benadrukt, omdat de nationale regeringen vaak noodmaatregelen namen waar parlementen niet bij betrokken waren. Verschillende van deze maatregelen raken bovendien de rechten van de burgers en de Grondwet, waardoor parlementaire controle onontbeerlijk is.

Sessie III: Terugblik op het Duitse EU-Voorzitterschap

Gunther Krichbaum opende de sessie en onderstreepte dat het Duitse voorzitterschap van de Raad van de EU door de COVID-19-pandemie beheerst werd. Het voorzitterschap heeft niettemin verscheidene dossiers behandeld, zoals de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU en de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK). In verband met de Conferentie over de toekomst van Europa verklaarde Krichbaum dat de nationale parlementen duidelijk de wens hebben geuit op voet van gelijkheid met het Europees Parlement deel te nemen. Hij gaf vervolgens het woord aan Angela Merkel, Bondskanselier van Duitsland.

Angela Merkel herhaalde dat Duitsland als motto «Samen voor het herstel van Europa» had gekozen om gemeenschappelijke oplossingen te vinden om de crisis te boven te komen. De EU zal waarschijnlijk jarenlang met de economische gevolgen van de crisis geconfronteerd worden. Het is daarom nodig de Europese cohesie te bewaren, onder andere om een oplossing te vinden voor het MFK, zodat het Herstelplan NextGenerationEU gefinancierd kan worden.

De kanselier lichtte vervolgens de verschillende onderwerpen toe waarmee Duitsland de komende tijd nog aan de slag gaat, waaronder de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU, klimaat, digitalisering, migratie, de Westelijke Balkan en buitenlandse betrekking met onder andere de VS, China en Afrika. Tot slot sprak zij over haar verwachtingen

over de Conferentie over de toekomst van Europa. Het doel van de Conferentie moet in de eerste plaats zijn om naar de burgers te luisteren.

Tijdens het debat dat volgde bedankte **Oomen-Ruijten** de bondskanselier voor het Duitse leiderschap van de EU in deze moeilijke tijden. Vervolgens vroeg Oomen-Ruijten of er moet worden nagedacht over eventuele verdragswijzigingen op het gebied van gezondheid, gelet op de huidige situatie waarin de EU enkel een beperkt aantal bevoegdheden heeft. In een persoonlijke noot dankte Oomen-Ruijten Angela Merkel nog voor haar betrokkenheid voor de EU en de Europese burgers en prees haar als een voorbeeld voor vrouwelijke leiders.

Merkel antwoordde dat een verdragswijziging niet het voornaamste doel van de Conferentie over de Toekomst van Europa moet zijn, maar als de burgers dit verwachten, kan het niet worden uitgesloten.

Sessie IV: De Toekomst van Europa

De sessie werd ingeleid door een uiteenzetting van Ursula von der Leyen, Voorzitter van de Europese Commissie. Ze wees erop dat Europa hard was getroffen door de tweede golf van de pandemie, maar dat de EU ook hard had gewerkt om de middelen ter beschikking te stellen om deze crisis te bestrijden. Om uit deze crisis te komen heeft Europa echter aanzienlijke investeringen nodig. Het Herstelplan NextGenerationEU en de nieuwe Europese begroting werden jammer genoeg nog geblokkeerd door twee lidstaten, maar er werd samen met het Duitse voorzitterschap gezocht naar een oplossing voor de resterende meningsverschillen. Zij drong er ook bij de nationale parlementen op aan om mee te denken over de nationale herstelplannen op lokaal, regionaal en nationaal niveau op te stellen en het beleid in de praktijk te brengen. Verder prees Von der Leyen de Europese Parlementsleden, omdat zij tijdens de crisis hebben aangetoond dat ze veerkrachtig zijn en het parlementaire debat hebben voortgezet, met naleving van de coronamaatregelen. Op deze manier hebben de parlementen ervoor gezorgd dat de epidemiologische crisis geen crisis van de democratie werd.

Tot slot sprak zij over de grote rol die nationale parlementen in de Conferentie over de toekomst van Europa hebben. Zij moedigde de parlementsleden aan om evenementen te organiseren, aangezien zij burgers uit alle lagen van de maatschappij kunnen bereiken en samenbrengen.

De Conferentie over de toekomst van Europa werd door verschillende delegaties aangekaart, waarbij vooral het belang van de Conferentie en de snelle opstart ervan, de rol van de nationale parlementen en de deelname van de burgers aan bod kwamen. Verschillende deelnemers stonden stil bij de blokkering van de Europese begroting en het conditionaliteitsmechanisme. Verder kwamen met name de gevolgen en aanpak van de pandemie, de Westelijke Balkan en de klimaatcrisis aan bod.

Sessie V: De rol van Europa in de wereld – een verantwoord partnerschap met Afrika

Horst Köhler, voormalig president van de Duitsland (2004–2010), leidde de sessie in en verwelkomde de aandacht van de COSAC voor Afrika. Hij pleitte voor het opzetten van een nieuw economisch en strategisch partnerschap tussen de twee continenten, op gelijke voet en met respect voor wederzijdse verantwoordelijkheid. In zijn pleidooi ging Köhler in op de verschillende redenen voor een versterkt partnerschap dat in beider belang is.

In het daaropvolgende debat werd ook het woord gegeven aan delegaties uit Togo, de Democratische Republiek Congo, Djibouti, Kameroen en Tunesië. Verschillende sprekers kaartten de gemeenschappelijke geschiedenis en cultuur aan, alsook de gemeenschappelijke politieke en economische belangen. Ook migratie, groene transitie, onderwijs, en het delen van de ervaringen van Europa inzake participatieve democratie komen aan bod.

Conclusies

De dagvoorzitters Wolf en Krichbaum bedankten de deelnemers voor hun actieve deelname aan deze bijeenkomst en alle andere parlementaire bijeenkomsten onder het Duits Voorzitterschap.

De voorzitter van de commissie voor Europese Zaken van de Portugese Assembleia da República, Luis Capoulas Santos, feliciteerde het Duitse voorzitterschap met zijn uitstekende werk in deze moeilijke tijden en nodigde de nationale parlementen en het Europese Parlement uit voor de LXVe COSAC die in Lissabon zal worden gehouden van 30 mei tot 1 juni 2021.

Namens de delegatie,

De voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken van de Eerste Kamer,
Oomen-Ruijten